

Amasya Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
5(1), 156-183, 2016
Özgün araştırma makalesi

<http://dergi.amasya.edu.tr>

Erken Çocukluk Dönemini Koruma Altında Geçirmiş Bireylerin Aile ve Devlet Metaforlarının Belirlenmesi**

Gülüzar Şule Tepetaş Cengiz^{1,*} ve Fatma Elif Kılınç²

¹Aile ve Sosyal Politikalar Bolu İl Müdürlüğü, Türkiye

²Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Türkiye

Alındı: 01.12.2015 - Düzeltildi: 04.05.2016 - Kabul Edildi: 10.05.2016

Atıf: Tepetaş Cengiz, G.Ş. & Kılınç, F.E. (2016). Erken çocukluk dönemini koruma altında geçirmiş bireylerin aile ve devlet metaforlarının belirlenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 156-183. doi:10.17539/aej.65466

Öz

Aile Türk Dil Kurumunda yapılan tanımlamaya göre; evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birliktir. Aile içerisindeki ilişkilerin kurulmasında birçok faktör etkili olmaktadır. Bu faktörler zaman zaman çocukların aile bağlarından kopmasına ve devlet tarafından korunma altına alınmasına sebep olabilmektedir. Olumlu veya olumsuz etkiler altında kalan "aile" zaman zaman bu

*Sorumlu Yazar: Tel.: 374 2158176, E-posta: suletepetas@yahoo.com

** 4. Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur. Ankara/Türkiye, 2-5 Eylül 2015.

ISSN: 2146-7811, ©2016

doi:10.17539/aej.65466

dış etkilere dayanamayarak yıkılabilmektedir. Devlet bakımına bırakılan çocuklar aileleri yerine devlet tarafından korunmakta ve yetiştirilmektedir. Bu araştırmada çocukluk ve gençlik yıllarını Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ya da Sevgi Evleri bünyesinde geçirmiş olan çocukların “Aile” ve “Devlet” kavramlarına ilişkin metaforlarını belirlemek ve bu metaforların çeşitli değişkenler ile ilişkisini yordamak amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Türkiye'nin çeşitli illerinde SHÇEK ve Sevgi Evlerinde kalmış 61 yetişkinden oluşmaktadır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomoloji) deseni kullanılmıştır. Metaforların analizinde içerik analizi uygulanmıştır. Formlardan elde edilen sosyo demografik bilgilerin analizinde ise yüzde frekans değerleri kullanılmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin aile hakkında 33 farklı metafor kurdukları ve bu metaforların altı farklı boyutta; bütünlük, kırılabilirlik, güven-koruma, köklülük, eşsizlik ve duygular olarak kategorilendiği belirlenmiştir. Devlet hakkında ise 32 farklı metafor kurdukları ve bu metaforların dört farklı boyutta; bütünlük, aile, sevgi ve olumsuzluk olarak kategorilendiği saptanmıştır. Araştırma sonucunda çocukluk dönemini koruma altında geçirmiş bireylerin aile ve devlet hakkındaki metaforları incelendiğinde çoğunlukla aile metaforunda farklı kavramları ve benzeşimleri kurmakta zorlandıkları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aile, Devlet, Metafor, Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu, Sevgi Evleri

Giriş

Aile günümüzde yalnızca yalın halde bireylerin bir araya gelmesinden oluşmuş bir yapı değildir, “bireylerin kaynaşarak bir bütün olmasıyla ortaya çıkmış bir bütün” olarak değerlendirilmektedir. Aile çocuğun yaşamını tüm açılardan etkilemede ve şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Bireylerin psikolojik yönden gelişimini sağlamak ve tüm ihtiyaçlarını karşılamak ailenin temel görevlerindedir. Bunun yanı sıra bireylerin kimlik kazanmasında da ilk ve en temel rol ailededir. Bireylerin toplumsal yapı içerisinde rol ve statü kazanması işlevi ailenin temel işlevlerinden biridir. Ülkemizde yaşanan ekonomik sıkıntılar, zorlu yaşam koşullarının artması, kültürel değişimler sebebi ile dağılan aile sayısı her gün daha

da fazla artmaktadır. Buna bağlı olarak da çocuk yuvalarına ve sevgi evlerine verilen çocuk sayısı her geçen gün çoğalmaktadır.

Çocuklar bir ülkenin geleceğidir. Bu nedenle çocukların yetiştirilmesi, eğitimi ve donanımlı olmaları, sorumluluk sahibi bir birey haline gelmesi hususunda önem gösterilmelidir. Kimli ya da kimsesiz, yoksul ya da zengin, engelli ya da sağlıklı olması gibi ayrımlar çocuklar arasında oluşturulmaksızın eşit koşullarda ve şekillerde haklara sahip olması gerekmektedir. Ancak ne yazık ki normal hayatlarında herhangi bir unsur eksik olduğu için özel bir ilgiye gereksinim duyan çocukların oluşturduğu gruplar mevcuttur. Bu çocuklar normal bir yaşamı olan akranlarına oranla birçok uyarandan, yaşam koşullarından ve bazen de aile sevgisinden uzak olmaları sebebiyle hayatta zorluklar yaşamaktadır. Bu nedenle de bu çocuklara kanun ve devlet nezdinde "korunmaya muhtaç çocuklar" denilmektedir (Şenocak, 2006).

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kanununa göre korunmaya muhtaç çocuk, "*Beden, ruh ve ahlaki gelişmeleri tehlikede olup, anne ve babasız, anne ve babası belli olmayan, anne ve babası tarafından terk edilen, anne ve babası tarafından ihmal edilip, fuhuşa, dilencilğe, alkollü içkileri ve uyuşturucu maddeleri kullanmaya ve serseriliğe sürüklenmek tehlikesine maruz bulunan çocuklar*" şeklinde tanımlanmaktadır. Yaşadıkları birçok farklı sebepten dolayı bir aileye sahip olamayan, ailesinden ayrılmak ve uzak kalmak zorunda bırakılan, bu ve buna benzer sebeplerden dolayı bakıma muhtaç olan çocukların devlet tarafından koruma altına alınarak topluma kazandırılmaları önemlidir. Devlet tarafından koruma altına alınan çocuklara çeşitli kurumlarda bakım hizmeti sağlanmaktadır. Kurum bakımı; çocuğa bakım sağlayacak bir ailenin olmadığı ya da ailenin bu görevi yerine getiremediğine devlet organları tarafından kanaat getirildiği durumlarda çocuk için en iyisinin sağlanması amacıyla resmi kurumlar tarafından geçici ya da sürekli olarak sunulan bakım hizmeti demektir. Kurumlarda aynı durumda olan çocuklar bir arada yaşamakta ve kendileri ile biyolojik olarak bir yakınlığı olmayan, devlet tarafından

seçilmiş ve görevlendirilmiş kişilerce bakılmaktadır. (Şenocak, 2006).

Bu hizmet günümüzde kanunen “çocuk yuvaları” ve “yetiştirme yurtlarında” yerine getirilmektedir.

2828 sayılı Kanunda çocuk yuvalarının tanımı şu şekilde yer almaktadır: “0-12 yaş arası korunmaya muhtaç çocuklarla, gerektiğinde 12 yaşını dolduran kız çocuklarının bedensel, eğitsel, psiko-sosyal gelişimlerini sağlıklı bir kişilik ve iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlamakla görevli ve yükümlü yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır” (SHÇEKK. m. 3/e, bent 1). Aynı kanuna göre yetiştirme yurtları, “13-18 yaş arası korunmaya muhtaç çocukları korumak, bakmak ve bir iş veya meslek sahibi edinmelerini ve topluma faydalı kişiler olarak yetişmelerini sağlamakla görevli ve yükümlü olan yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır.” (SHÇEKK. m. 3/e, bent 2).

Aileleri ve yakınları tarafından devlet bakımına bırakılmış olan çocuklar için “aile” kavramı çoğunlukla içi boş ve doldurulamaz bir haldedir. Aile yerine çevresindeki bireyleri, arkadaşlarını, bakımını üstlenen kişileri koyma çabası bulunmaktadır. Bu nedenle de çocuklar genellikle bağlanma konusunda problemler yaşamaktadır. Bağlanma sorunu yaşayan, sağlıklı bir bağlanma ve kopma süreci geçirmemiş olan birçok birey çevresine karşı olumsuz tutum ve davranışlar geliştirebilmektedir. Korunmaya muhtaç çocukların anne ve baba figürünün yerine koyulabilecek, duygu ve düşüncelerini paylaşabilecekleri, olumlu ve olumsuz davranışlarına tutarlı ve uygun yönlendirmeler yapabilecek birilerinin olmayışı umutsuzluk düzeylerini olumsuz etkilemektedir (Gürvardar, 2001). Küçük yaşlarda bakım altına alınmış, devlet tarafından korunmaya muhtaç olan çocukların ihtiyaç duydukları sevgi ve ilgi gereksinimlerinin karşılanması, bütün gelişimlerinin desteklenmesi ve daha nitelikli bir hayat sürdürebilmeleri açısından sağlıklı akranlarına göre dezavantajlı oldukları söylenebilir. Kurum bakımı altında olan çocuklarla ilgili yapılmış birçok çalışmada çocukların gelişimsel olarak zaman zaman yaşadıkları travmalara bağlı olarak gerilemeler gösterdikleri, gelişim bozuklukları yaşadıkları ortaya

koyulmuştur. Her ne kadar fiziksel ihtiyaçları eksiksiz olarak karşılanırsa da sosyal ve duygusal anlamda açıklıklarını sürdürdükleri ortaya konulmuştur (Özdemir, Sefer ve Türkdoğan, 2008).

Birçok risk faktörü ile karşı karşıya kalan çocuğun devlet koruması altındayken “devlet” kavramına karşılıkta zaman zaman olumlu ve sahiplenici zaman zaman da olumsuz ve itici bir tutum sergiledikleri görülmüştür. Çocuklar devleti bazen kendilerini ailelerinden ayıran ve uzaklaştıran bir yapıda algılayarak bazen de tam tersine onları sahiplenen ve kucak açan olarak da görebilmektedir. Bu da devlete karşı bakış açısının değişmesine sebep olmaktadır. Çocukların başlarından geçen hikâyeleri, karşılaştıkları personelin tutum ve davranışları, geçmiş yaşantıları ve öğrendikleri onların bakış açısının oluşmasında etkili bir faktördür.

Bu nedenle araştırmada çocukların aile ve devlet kavramlarına karşı bakış açılarını daha iyi tanımak ve bu kavramlar hakkında oluşturdukları metaforları incelemek amaçlanmaktadır.

Yöntem

Araştırmada, erken çocukluk dönemini koruma altında geçirmiş bireylerin “Aile” ve “Devlet” kavramlarına ilişkin metaforlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Metaforları belirlemede nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Fenomonoloji çalışmalarında genellikle belli bir olguya ilişkin bireysel algıların ve düşüncelerin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu nedenle bu yol araştırmada uygun yöntem olarak seçilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye'nin çeşitli illerinde devlet koruması altında (SHÇEK ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı Sevgi Evlerinde) kalarak erken çocukluk dönemini koruma altında geçirmiş olan bireyler

oluşturmaktadır. Çalışma grubunu ise erken çocukluk döneminde Türkiye'nin çeşitli illerinde devlet koruması altında (SHÇEK ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı Sevgi Evlerinde) kalmış 61 yetişkin oluşturmaktadır. Veri toplama amacıyla hazırlanmış olan basılı formların doldurulmasında kartopu örnekleme yöntemi, internet üzerinden doldurulan formların doldurulmasında ise rastgele örnekleme yönteminden yararlanılmıştır.

Tablo 1. Erken çocukluk dönemini koruma altında geçirmiş örneklem grubundaki bireylerin sayıları ve yüzde dağılımı

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde(%)
Erkek	41	67,2
Kadın	20	32,8
Toplam	61	100,0

Tablo 1 incelendiğinde örnekleme oluşturan bireylerin %67,2'sinin (41 kişi) erkek, %32,8'inin (20 kişi) kadın olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. Erken çocukluk dönemini koruma altında geçirmiş örneklem grubundaki bireylerin yaşları ve yüzde dağılımı

Yaş Aralığı	Frekans (f)	Yüzde (%)
19-25 yaş	26	42,6
26-30 yaş	6	9,8
31-35 yaş	6	9,8
36 yaş ve üzeri	23	37,7
Toplam	61	100,0

Tablo 2 incelendiğinde örneklem grubundaki bireylerin %42,6'sının (26 kişi) en yüksek oranla 19-25 yaş arasında bulunduğu, %37,7'sinin (23 kişi) 36 yaş ve üzeri olduğu belirlenmiştir. 26-30 yaş arasında %9,8 (6 kişi) ve 31-35 yaş arasında yine %9,8 (6 kişi) bulunduğu belirlenmiştir.

Tablo 3. Erken çocukluk dönemini koruma altında geçirmiş örneklem grubundaki bireylerin öğrenim durumları ve yüzde dağılımı

Öğrenim Seviyesi	Frekans (f)	Yüzde (%)
İlkokul	8	13,1
Ortaokul	20	32,8
Lise	9	14,8
Anadolu Lisesi	4	6,6
Meslek Lisesi	7	11,5
Ön Lisans	6	9,8
Lisans	6	9,8
Yüksek Lisans	1	1,6
Toplam	61	100,0

Tablo 3 incelendiğinde, erken çocukluk dönemini koruma altında geçirmiş örneklem grubundaki bireylerin en yüksek oranla %32,8 (20 kişi) ortaokul mezunu oldukları görülmektedir. En düşük oranla ise %1,6 (1 kişi) yüksek lisans mezunu oldukları belirlenmiştir

Tablo 4. Erken çocukluk dönemini koruma altında geçirmiş bireylerin neden koruma altına alındıklarına ilişkin yüzde dağılımı

Koruma altına alınma nedeni	Frekans (f)	Yüzde (%)
Annenin Vefatı	6	9,8
Babanın Vefatı	10	16,4
Aile İçi Geçimsizlik ve Şiddet	18	29,5
Maddi Problemler	8	13,1
Bilmiyorum/Özel	19	31,1
Toplam	61	100,0

Tablo 4'e göre örneklem grubunda bulunan bireylerin en yüksek oranla %29,5 (18 kişi) aile içi geçimsizlik ve şiddet problemleri sebebiyle erken çocukluk döneminde koruma altına alındıkları belirlenmiştir. Ayrıca tabloya göre annenin vefatı %9,8 (6 kişi), babanın vefatı %16,4 (10 kişi), maddi problemler %13,1 (8 kişi) sebebiyle korunma altına alındıkları belirtmişlerdir. Bunun haricinde %31,1 kişi neden korunma altına alındığını bilmediğini ya da bu konunun özel olduğunu belirtmiş ve açıklama kısmını doldurmamıştır. Şenocak (2005),

çocukların kurum bakımına verilmesinin nedenlerini araştırdığı çalışmada özellikle gelişmekte olan ülkelerde geçerli olan “yoksulluk” yani ekonomik nedenlerin çocukların kurum bakımına verilmesinde en önemli nedenler olduğunu belirlemiştir.

Tablo 5. Erken çocukluk dönemini koruma altında geçirmiş bireylerin aileleri ile görüşmelerine ilişkin yüzde dağılımı

		Frekans (f)	Yüzde (%)
Anne ile görüşme	Evet	13	21,3
	Hayır	48	78,7
Baba ile görüşme	Evet	7	11,5
	Hayır	54	88,5
Kardeş(ler) ile görüşme	Evet	32	52,5
	Hayır	26	42,6
	Yok	3	4,9
	Toplam	61	100,0

Tablo 5’te erken çocukluk dönemini koruma altında geçirmiş örneklem grubundaki bireylerin aileleri ile görüşmelerine yönelik verdikleri cevaplar görülmektedir. Bireyler anneleri ile görüşüp görüşmediklerine yönelik olarak %78,7 oranında (48 kişi) anneleri ile görüşmedikleri belirtmişlerdir. Bireylerin %88,5’i ise (54 kişi) babaları ile görüşmediklerini belirtmişlerdir. Bireylerin %4,9’u kardeşleri olmadığını belirtirken, %52,5’i (32 kişi) kardeşlerinin var olduğunu ve onlar ile görüştiklerini belirtmişlerdir. %42,6’sı (26 kişi) ise kardeşleri ile görüşmediklerini söylemişlerdir.

Veri Toplama Yöntemleri

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan kişilerin demografik bilgilerini ve “Aile... gibidir, çünkü...” “Devlet... gibidir, çünkü ...” şeklinde metaforlar içeren formlar ile toplanmıştır. Ayrıca uygun koşullarda kişilerin doldurmaları için basılı formlarda dağıtılmıştır. Daha önce koruma altında kalmış çocukların üye oldukları ve yorumlarda buldukları Facebook grupları, çeşitli bloglar ve web sayfalarında formların çevrimiçi olarak yayınlanması

sağlanmıştır. Bu forum ve gruplara dışarıdan genellikle katılımın engelli olduğu, moderatör onayı olmadan da herhangi bir paylaşımın yayınlanmadığı belirlenmiştir. Bu nedenle öncelikle moderatör kişiler ile görüşülmüş ve çalışmanın amacı açıklandıktan sonra çevrimiçi yaygınlaştırma süreci onların yardımı ile gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Örneklem grubundaki bireylerin “Aile” ve “Devlet” kavramına ilişkin oluşturmuş oldukları metaforların konusu ve kaynağı ilk soru ile belirlenmeye çalışılmıştır. Daha sonra “Çünkü” ile metafora yüklenen anlamın ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi tekniği, elde edilen verilerin açıklanmasında gerekli olan kavramları ve ilişkileri ortaya koymakta kullanılır. Böylece olgubilim araştırmalarında veri analizi yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmaya yöneliktir. Bu amaçla yapılan içerik analizinde verinin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilecek temaların ortaya çıkarılması çabası vardır. Sonuçlar betimsel bir anlatım ile sunulur ve sık sık doğrudan alıntılara yer verilir. Bunun yanında ortaya çıkan temalar ve örüntüler çerçevesinde elde edilen bulgular açıklanır ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu çalışmada da araştırmaya katılan erken çocukluk dönemini koruma altında geçirmiş olan bireylerin geliştirdikleri metaforların analizi beş aşamada gerçekleştirilmiştir.

1. Verilerin araştırmacılar tarafından tek tek okunması, kodlanması ve metafor yapısına uygun olmayan ifadelerin ayıklanması sağlanmıştır.

2. Elde edilen metaforlar tekrar gözden geçirilerek en iyi örnekler oldukları düşünülen ifadeler ayıklanarak bir yere kaydedilmiştir.

3. Verilerin uygun temalar altında kategorileştirilmesi sağlanmıştır. “Aile” kavramına ilişkin kategoriler oluşturulurken TDK'nın aile tanımından ve aile kuramlarından yararlanılmıştır. “Devlet” kavramına ilişkin kategoriler

oluşturulurken yine TDK da yer alan devlet tanımı ve devlete ilişkin temel kavramlar yol gösterici olmuştur.

4. Elde edilen kategoriler alan uzmanlarına gösterilerek uygun görüşleri alınmıştır.

5. Uygun kabul edilen kategoriler tablolaştırılarak yorumlanmıştır.

Örneklem grubunun sosyo-demografik özelliklerine ve geçmiş yaşantılarına ilişkin değerlendirmeler ise yüzde frekans değerleri hesaplanarak açıklanmıştır. Formlarda bulunan bireysel açıklamalar ve kişilerin geçmiş yaşantılarına ilişkin anekdotlar yine betimsel analiz yoluyla incelenmiştir.

Bulgular ve Tartışma

Araştırmaya katılan erken çocukluk dönemini koruma altında geçirmiş olan bireylerin “aile” kavramına ilişkin 33, “devlet” kavramına ilişkin 32 farklı metafor geliştirdikleri belirlenmiştir. Araştırmaya katılan 29 kişi aile kavramını hiç tanımadıklarını ve bu nedenle de benzeşim kuramayacaklarını belirtmişlerdir. 31 kişi ise devlet kavramına ilişkin metafor kurmak istemediklerini çünkü devletin de kendileri için bir şey ifade etmediğini belirtmiştir. Suğur ve Saygı Doğru (2010), benzer bir çalışmada koruma altında bulunmuş çocuklardan aile ile ilgili tanımlamalar yapmalarını istemişlerdir. Çocukların kendi aile deneyimlerinden yola çıkmak yerine zihinlerinde yarattıkları, olmasını istedikleri ideal “aile” tanımını yaptıklarını saptamışlardır.

Araştırmaya katılan kişilerce aile kavramına ilişkin olarak geliştirilen metaforlar altı kategoriye ayrılmıştır. Geliştirilen metaforlara ilişkin kategoriler; “bütünlük”, “koşul”, “güven-korunma”, “köklülük”, “eşsizlik” ve “duygu” şeklindedir.

“Aile” kavramına ilişkin olarak geliştirilen kategorilerden birisi “bütünlük” tür. Ailenin bir ve bütün olması gerektiğini vurgulayarak bir takım metaforlar geliştirmişlerdir.

Tablo 6. “Bütünlük” kategorisine ilişkin metaforlarının frekans dağılımı

Akciğer	Sevgi	Yapboz	Bağ	İp	Nar	Bardak	Dal
1	1	1	1	2	1	1	1

Tablo 6 incelendiğinde, aile kavramına ilişkin “bütünlük” kategorisinde toplam dokuz metafor geliştirildiği görülmüştür. Çalışma grubunda bulunan kişilerin en çok “ip” metaforunu geliştirdiği görülmüştür. Aşağıda bu kategoride bulunan metaforlara bazı örnekler verilmiştir:

- “Aile yapboz gibidir. Çünkü bir parçası eksilirse bir daha aynı tadı olmaz.”
- “Aile incecik bir dala benzer. Çünkü kırıldıktan sonra ikiye ayrılır o parçalarda zamanla kırılıp yok olurlar. Eskisi gibi bütün olamazlar.”
- “Aile tıpkı bir bardak gibidir. Yere düşüp parçalanınca yapışmaz.”
- “Aile nara benzer, bütün hali ile güzeldir. Parçalanınca hiçbir şeye benzemez.”
- “Aile ipe benzer. Parçalandığı yerden tekrar bağlanabilir ama eskisi gibi olmaz.”
- “Aile nefes almaya benzer akciğer gibidir. Birisi iflas ederse düzen bozulur.”

Çeçen (2008), bireylerin aile bütünlük duygularının yaşam doyumlarına katkıda bulunan önemli bir etken olduğunu ortaya koymuştur. Suğur ve Saygı Doğru (2010) çalışmalarında çocuklara aile nedir sorusunu yöneltmişlerdir. Çocukların % 63’ü ailenin bir bütün ve topluluk olduğunu vurgulamıştır. Walakira, Ochen, Bukuluku ve Allan (2014), çocukların bir bütün olarak gördükleri aile kavramına her zaman ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. Bireylerin öz aileleri olmasa da sonradan edindikleri bir aile bütünlüğünün çocukların yaşamına olumlu etkileri olduğunu vurgulamıştır.

“Aile” kavramına ilişkin olarak geliştirilen kategorilerden bir diğeri “koşul” dur. Aile olmanın bazı

koşulları olduğunu, ailede bazen sevginin bile bu koşullara bağlı olduğunu vurgulayarak bir takım metaforlar geliştirmişlerdir.

Tablo 7. “Koşul” kategorisine ilişkin metaforlarının frekans dağılımı

Özel Koruma Görevlisi	Dünya	Karanlık Kutu
1	1	1

Tablo 7 incelendiğinde, aile kavramına ilişkin “koşul” kategorisinde toplam üç metafor geliştirildiği görülmüştür. Aşağıda bu kategoride bulunan metaforlara bazı örnekler verilmiştir:

- “Aile Dünya’ya benzer çünkü daima bir tarafı aydınlık diğer tarafı karanlıktır.”
- “Aile özel koruma görevlisine benzer, çünkü karşılığını verdiğin zaman seni korur ama vermediğinde sana tekme vurur.”
- “Aile karanlık kutuya benzer çünkü hep güvendiklerimizin sırları vardır, bu sırları saklamazsak bizi kovarlar.”

“Aile” kavramına ilişkin olarak geliştirilen kategorilerden biri de “güven-koruma” dır. Ailenin çocuklarına güven duygusu vermesi ve onları koruması kollaması gerektiğini vurgulayarak bir takım metaforlar geliştirmişlerdir.

Tablo 8. “Güven-Koruma” kategorisine ilişkin metaforlarının frekans dağılımı

Yetişkin	Yuva	Dağ	Şemsiye	Arkadaş
1	2	1	1	1

Tablo 8 incelendiğinde, aile kavramına ilişkin “güven-koruma” kategorisinde toplam altı metafor geliştirildiği görülmüştür. Aşağıda bu kategoride kurulmuş olan metaforlara bazı örnekler verilmiştir:

- “Aile dağa benzer çünkü ona yaslanınca sırtın yere gelmez.”

- “Aile şemsiyeye benzer çünkü sizi dışarıdan gelebilecek tehlikelerden korur.”
- “Aile sıcak bir yuvaya benzer. Çünkü yuvadakileri korur.”
- Aile arkadaşına benzer çünkü sırtını dayayabileceğin bir taş, ömrün boyunca ihtiyaç duyabileceğin bir arkadaşdır.

Güven duygusu anne ve çocuk arasındaki bağlanma ile ilişkilidir. Bağlanma, doğumdan hemen sonra ilk haftalarda anne-yeni doğan arasında kurulmaya başlanan bir fenomendir. Bu bağın kalitesi çocuğun psikolojik gelişimi için belirleyici (Bowlby, 1969) özelliğindedir. Sherr, Mualler ve Fox (2009) çalışmasında annelerin çocuklarını terk etmelerine ilk sebep olarak çocuk ile arasında bağ gelişmediğini savunduklarını belirlemiştir. Çocuk ile aralarında sağlıklı bir bağlanma olmayan annelerin çocukların ihtiyaçlarını gidermede ve bakımını sağlamada başarısızlık duygusu yaşadıklarını ve bununda bebeklerini terk etmelerine zemin hazırladığını söylemektedir. Gürvardar (2001), çalışmasında koruma altında olan çocukların anne ve baba figürünü temsil edecek, çocuğun duygu ve düşüncelerini paylaşabilecek, olumlu ve olumsuz davranışlarına karşı mantıklı ve sürekli olarak tutarlı davranış geliştiren bireylerin olmayışının, bu çocukların umutsuzluk düzeyini etkileyen bir faktör olduğunu ortaya koymuştur. Bu da çocuk ve çevresi arasındaki güven duygusunu olumsuz etkileyen durumlardandır. Saygı Doğru (2008) ise yapmış olduğu çalışmasında ekonomik yönden rahat olduklarını varsaymalarını istemiş ve bu durumda yurttan kalmayı isteyip istemeyeceklerini sormuştur. Çocukların yurttan kalmaya devam etmeyeceklerini ifade etmeleri beklenirken, çocukların ekonomik olarak bir problemleri olmasa bile yine yurttan kalmayı tercih edeceklerini ifade etmişlerdir. Yurdun onlar için güvenli, huzurlu ve geleceğe dönük eğitimlerini tamamlamalarını sağlayan bir kurum olarak görüldüğünü belirtmiştir.

“Aile” kavramına ilişkin olarak geliştirilen kategorilerden biri de “köklülük” dür. Ailenin uzun ömürlü olması, geçmişe

dayanması ve sağlam temelli olması gerektiğini vurgulayarak bir takım metaforlar geliştirmişlerdir.

Tablo 9. “Köklülük” kategorisine ilişkin metaforlarının frekans dağılımı

Ağaç	Fidan	Çekirdek
3	1	1

Tablo 9 incelendiğinde, aile kavramına ilişkin “köklülük” kategorisinde toplam beş metafor geliştirildiği görülmüştür. Aşağıda bu kategoride kurulmuş olan metaforlara bazı örnekler verilmiştir:

- “Aile fidana benzer, çünkü fidanı ekersen ve ne kadar çok bakarsan, sular ve ilgilenirsen o kadar uzun ömürlü olur..”
- “Aile çekirdeğe benzer, tohumlanıp büyür ve iyi bakıldığı zaman daha çok verim verir.”
- “Aile bir ağaca benzer, çünkü kökleri sağlamsa ömür boyu ayakta kalabilir ama çürükse ilk rüzgârda yıkılacaktır.”
- Aile arkadaşta benzer çünkü sırtını dayayabileceğin bir taş, ömrün boyunca ihtiyaç duyabileceğin bir arkadaştaır.

“Aile” kavramına ilişkin olarak geliştirilen kategorilerden biri de “eşsizlik” dir. Ailenin tek, eşsiz ve bir tane olmasından yola çıkarak bir takım metaforlar geliştirmişlerdir. Eşsizlik kategorisine ilişkin olarak geliştirilen metaforların frekans dağılımları Tablo 10’da sunulmaktadır.

Tablo 10. “Eşsizlik” kategorisine ilişkin metaforlarının frekans dağılımı

Dünya	Işık	Güneş
1	1	1

Tablo 10 incelendiğinde, aile kavramına ilişkin “eşsizlik” kategorisinde toplam üç metafor geliştirildiği görülmüştür. Aşağıda bu kategoride kurulmuş olan metaforlara bazı örnekler verilmiştir:

- “Aile güneşe benzer çünkü onsuz hayat olmaz ama fazlası da zarardır.”
- “Aile ışığa benzer çünkü bizim umudumuz, mücadele kaynağımız ailemizdir.”
- “Aile dünya gibidir eşi benzeri bulunmaz.”

Araştırmaya katılan çocukların bazılarının aileyi umut ve mücadele kaynağı olarak ifade ettikleri görülmüştür. Tümkaya (2005) yetiştirme yurdunda kalan ve ailesini çok az gören ergenlerin umutsuzluk düzeylerinin ailesini daha sık görenlere oranla daha yüksek olduğunu saptamıştır. Bu da ailenin umut ile ilişkilendirilmesine sebep olarak gösterilebilir.

“Aile” kavramına ilişkin olarak geliştirilen kategorilerden biri de “duygu” dur. Aile denilince aklımıza bazı duyguların geldiğini ve bu duyguları bize yalnızca ailemizin yaşattığını vurgulayarak bir takım metaforlar geliştirmişlerdir.

Tablo 11. “Duygu” kategorisine ilişkin metaforlarının frekans dağılımı

Huzur	Sevgi	Bağlılık	Hüzün	Hayat
2	2	1	1	2

Tablo 11 incelendiğinde, aile kavramına ilişkin “duygu” kategorisinde toplam sekiz metafor geliştirildiği görülmüştür. Aşağıda bu kategoride kurulmuş olan metaforlara bazı örnekler verilmiştir:

- “Aile hayattır, çünkü yaşama kaynağıdır.”
- “Aile huzurdur, mutluluktur.”
- “Aile sevgidir, birliktelik ve güçtür.”
- “Aile bir bağdır, çünkü bizi birbirimize sevgi ile bağlar.”
- “Aile hüzündür, çünkü bizler yalnızız.”

Araştırmaya katılan bireylerin çoğunluğunun aile ve duygular arasında ilişki kurdukları görülmektedir. Suğur ve Saygı Doğru (2010) koruma altındaki çocuklardan ailenin tanımı yapmalarını istediklerin de de araştırma bulgularına

benzer bir şekilde aileyi “aile, sevgi, saygı, kaynaşma, birbirine destek olma, kavga etmeme, güzelce geçinme” şekilde tanımlamıştır. Ayrıca aileye ilişkin “aile, bize bakan, sevgisini gösteren, hep yanımızda olan, bırakmayan kişiye denir” şeklinde de aileyi tanımlamışlardır. Rajan, Shirey, , Ostermann, Whetten, O'Donnell, Whetten (2013), travmatik olayların kimsesiz çocuklar üzerinde daha fazla etkisi olduğunu söyleyerek aile kavramına ilişkin bireylerin hissettikleri duyguları bu travmaların etkilediğini söylemiştir. Aileye dair olumlu duygular besleyen bireylerin yaşadıkları travmalarla bu duygularından zamanla uzaklaşabildiğini vurgulamışlardır.

Araştırmaya katılan kişilerce devlet kavramına ilişkin olarak geliştirilen metaforlar dört kategoriye ayrılmıştır. Geliştirilen metaforlara ilişkin kategoriler; “bütünlük”, “aile”, “sevgi”, “olumsuzluk” şeklindedir.

“Devlet” kavramına ilişkin olarak geliştirilen kategorilerden birisi “bütünlük” tür. Devletin bütünlüğünü dikkate alarak, devletin bölünmezliğini vurgulayarak bir takım metaforlar geliştirmişlerdir.

Tablo 12. “Bütünlük” kategorisine ilişkin metaforlarının frekans dağılımı

Bütünlük	Aile	Ağaç
3	1	1

Tablo 12 incelendiğinde, devlet kavramına ilişkin “bütünlük” kategorisinde toplam üç metafor geliştirildiği görülmüştür. Aşağıda bu kategoride bulunan metaforlara bazı örnekler verilmiştir:

- “Devlet bütünlüktür, birliktir çünkü birlikten kuvvet doğar.”
- “Devlet aile gibidir, dağılınca toplayamazsın.”
- “Devlet bir ağacın gövdesi gibidir. Çünkü ağacın gövdesi olmadan yaprakları tutunacak yer bulamaz.”

“Devlet” kavramına ilişkin olarak geliştirilen kategorilerden bir diğeri “aile” dir. Devlet, ailesi tarafından

şiddet gören, istismar ve şiddete uğrayan bireylere bakım hizmeti vermektedir. Onların hayata sağlıklı olarak devam edebilmeleri için hizmet vermektedir. Bu nedenle bu şekilde büyümüş olan birçok kişi aile yerine devlet kurumlarını ve orada çalışan kişileri koymaktadır. Çalışma grubundaki kişilerin devletin aile ile olan benzerliğini vurgulayarak bir takım metaforlar geliştirmişlerdir.

Tablo 13. "Aile" kategorisine ilişkin metaforlarının frekans dağılımı

Aile	Anne	Baba
3	1	9

Tablo 13 incelendiğinde, devlet kavramına ilişkin "aile" kategorisinde toplam 13 metafor geliştirildiği görülmüştür. Aşağıda bu kategoride bulunan metaforlara bazı örnekler verilmiştir:

- "Devlet babaya benzer çünkü şefkati herkese ulaşabilir."
- "Devlet anaya benzer çünkü seni kanatlarının altına alınca kendini güvende hissedersin."
- "Devlet babaya benzer çünkü bizleri büyüttü."
- "Devlet babaya benzer çünkü bize o babalık yapmıştır."
- "Devlet aileye benzer çünkü bizleri kurumlarda yardımcı personeller desteği ile büyütülmüştür."
- "Devlet babaya benzer çünkü bizleri korur."
- "Devlet babaya benzer çünkü bizler babamızı hiç görmedik onun yerine devlet vardı."

Suğur ve Saygı Doğru (2010)'a göre yurt, çocuklar için aile kurumunun işlevini yerine getirmektedir. Yurtta kalan çocuklar paternalist bir tutumla yurt müdürüne "baba", yurt müdiresine ise "anne" şeklinde yaklaşmaktadır. Beslenme, giyinme, barınma gereksinimleri yurt tarafından karşılanmaktadır ve çocuklar yurt için "bizim her şeyimizdir", "bizim yurttan başka kimsemiz yok" ifadelerini kullanmaktadır. Ancak bu durum çocuklara sorulduğunda ise örneklem grubunun yalnızca yüzde beşi için yurt *aile* anlamına

gelmektedir. Çocukların imgelemlerinde yurdun ailenin yerini tutması söz konusu değildir. Çünkü yurttan farklı olarak aile, sevgi, saygı, huzur ve dayanışmanın olduğu bununla beraber temel gereksinimlerinin karşılandığı sıcak bir ortam olarak belirtilmiştir. Öcal ve Kemer kaya (2011)'de benzer bir şekilde devlet koruması altındaki çocuklar için devlet kavramının ne ifade ettiğine ilişkin çalışmada katılımcıların büyük bir kısmının devleti "ana-baba" kavramı ile özdeşleştirmekte olduklarını belirlemiştir. Bu bulgu bu çalışmada yer alan bireylerinde devlet kavramına ilişkin metaforlarda en çok anne ve babaya ilişkin benzeşimler kurmaları ile örtüşmektedir.

Karakuş, Kırılıoğlu, Başer ve Batı (2013) toplumsal yaşantıda anne ve babaya atfedilen imgeleri incelemiştir. Babaya atfedilen imgelemlerden "aslan", babadan beklenen kuvvet, koruma ve cesarete uygun nitelermeler olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada da çocukların babaya atfedilen imgelerin benzerlerini metafor kurmakta kullandıkları belirlenmiştir.

Karakuş, Kırılıoğlu, Başer ve Batı (2013)'de annenin "iyilik meleği" imgelemiyle örtüşen sabırlılık, koruyuculuk, merhametlilik yanı ve "melek" imgelemi ile örtüşen koruyucu, kollayıcı, sevgi dolu özelliklerine sahip olduğunu belirlemiştir. Bu çalışmada da devletin anneye benzetildiği ve metaforlar içerisinde benzer imgelere yer verildiği saptanmıştır. "Devlet" kavramına ilişkin olarak geliştirilen kategorilerden birisi de "sevgi"dir. Devleti aileleri yerine koyan bireyler ondan sevgi beklemekte ve buna karşılık olarak da sevgi görmekte olduklarını vurgulayarak bir takım metaforlar geliştirmişlerdir.

Tablo 14. "Sevgi" kategorisine ilişkin metaforlarının frekans dağılımı

Güneş	Çınar	Kuş	Navigasyon	Kalkan	Su	Musluk	Güven
1	1	1	1	1	1	1	2

Tablo 14 incelendiğinde, devlet kavramına ilişkin "sevgi" kategorisinde toplam dokuz metafor geliştirildiği görülmüştür. Aşağıda bu kategoride bulunan metaforlara bazı örnekler verilmiştir:

- “Devlet kalkana benzer çünkü insanlarını, milletini ve bayrağını sever, korur.”
- “Devlet ulu bir çınara benzer, çünkü bizler hep o ulu çınarın gölgesinde büyüdük, büyümeye devam ediyoruz.”
- “Devlet güneşe benzer, çünkü daima aydınlık ve sıcaktır.”
- “Devlet hayatta yol alabilmek için bir navigasyon gibidir, çünkü bizim gibi insanlara hep anne babanın veremediğini imkânları vermiştir.”
- “Devlet bir musluk gibidir, o musluğu açmadıkça seni bekler sonra ihtiyacın olup da açtığında senin susuzluğunu karşılık beklemeden hemen giderir.”

“Devlet” kavramına ilişkin olarak geliştirilen kategorilerden sonuncusu ise “olumsuzluk” dur. Devletin her zaman kendilerine eşit davranmadığını düşünen katılımcılar, zaman zaman devlet sebebiyle olumsuzluklar yaşadıklarını vurgulayarak bir takım metaforlar geliştirmişlerdir.

Tablo 15. “Olumsuzluk” kategorisine ilişkin metaforların frekans dağılımı

Bıçak	İşkence	Terazi	Sır Küpü	Kazan
1	1	1	1	1

Tablo 15 incelendiğinde, devlet kavramına ilişkin “olumsuzluk” kategorisinde toplam beş metafor geliştirildiği görülmüştür. Aşağıda bu kategoride bulunan metaforlara bazı örnekler verilmiştir:

- “Devlet terazisi bozuk manav gibidir, kendi adamı ağır geldiğinde kendi evladını harcayabilir.”
- “Devlet bir kazan gibidir. Her gelen karıştırır gider.”
- “Devlet iki yüzü keskin bir bıçak gibidir, çünkü çocuklara sahip çıktığını söyler ama büyütüp sokağa atar.”

Geleneksel kültürümüzde kan bağına aşırı derecede önem verilmektedir ve başkasının soyundan gelen çocuk şüphe ile karşılandığı gibi özellikle kuruma bırakılan çocuklar hakkında

daha da olumsuz bir bakış açısı söz konusu olmaktadır (Şenocak, 2005). Olumsuz bir bakış açısı ile büyüyen çocuklar çocukların bireysel ilgi ve sevgi gereksinimlerinin karşılanması, her alandaki gelişimlerinin desteklenmesi ve genel olarak nitelikli bir yaşam sürdürebilme imkânı açısından dezavantajlı oldukları söylenebilir. Bu durumda çocuklarda fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal alanlarda gelişim bozuklukları ve gelişim geriliklerine sebep olabildiği ortaya konulmuştur (Özdemir, Sefer ve Türkdoğan, 2008). Yetiştirme yurdunda ergenlerin sosyal yaşama ilişkin gelecek beklentilerinin ve benlik saygılarının oldukça düşük olarak saptanmıştır (Bayoğlu ve Purutçu, 2010; Erikçi, 2005). Cebe (2005)'e göre bu durum çocukların daha düşük benlik saygısı geliştirip, daha yüksek seviyede sürekli kaygı ve depresyon geliştirmeleriyle anlamlıdır.

Kurumda kaldığı sırada bireyin yakınlarına ve çevresindeki diğer kişilere duyduğu öfke ileriki yaşantısında da olumsuz duygular edinmesinde etkili olabilmektedir (Kesen ve Daşbaş, 2015). Erken çocukluk döneminde yurt bakımında kalmış olan bireylere ilişkin tüm bu çalışmalar çocukların devlete ilişkin olumsuz görüşlere sahip olmalarına neden olarak gösterilebilir. Devlete ilişkin olumsuz metafor üretmelerinin gerekçesinin geçmişten bu yana yaşadıkları ve şahit oldukları olumsuz örnekler olduğu söylenilebilir.

Sonuçlar

Erken çocukluk dönemini koruma altında geçirmiş bireylerin "aile" ve "devlet" kavramlarına ilişkin metaforları incelendiğinde sonuç olarak;

- Araştırmaya katılan kişilerce aile kavramına ilişkin olarak geliştirilen metaforlar altı kategoriye ayrılmıştır. Geliştirilen metaforlara ilişkin kategoriler; "bütünlük", "koşul", "güven-korunma", "köklülük", "eşsizlik" ve "duygu" şeklinde olduğu belirlenmiştir.

- Bireylerin genellikle aile kavramına ilişkin metaforlarda bütünlük ve duygu kategorisini sıklıkla dile getirdikleri belirlenmiştir.

- Araştırmaya katılan kişilerce devlet kavramına ilişkin olarak geliştirilen metaforlar dört kategoriye ayrılmıştır. Geliştirilen metaforlara ilişkin kategoriler; “bütünlük”, “aile”, “sevgi”, “olumsuzluk” şeklinde olduğu belirlenmiştir.
- Devlet kavramına ilişkin metaforlarda ise aile kategorisini devlet ile örtüştürdükleri ve sevgi kategorisinde örnekler verdikleri belirlenmiştir.
- Devlet kavramına ilişkin olumsuzluk kategorisinde de fazla örnek olması düşündürücü bir sonuç olarak görülmektedir.

Öneriler

- Ailesi ile birlikte yaşayan çocukların da aile ve devlet kavramlarına ilişkin metaforları alınarak yeni bir çalışma yapılması önerilmektedir. Bu metaforların devlet korumasındaki çocukların metaforları ile karşılaştırmasının gerçekleştirileceği farklı bir çalışmanın da alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
- Araştırmada aile ortamından uzak kalmış ve bu nedenle de aile ortamının sağlayacağı tecrübelerden mahrum olan çocukların aile kavramına yönelik kurdukları metaforlar incelendiğinde erken çocukluk dönemini koruma altında geçiren çocukların bakımında koruyucu aile uygulamaları artırılması gerekli görülmektedir.
- Çocukların bakımından sorumlu kimse olarak kurumdaki bakım personeline çocukların gelişimlerini en iyi şekilde destekleyebilmeleri, güvenli ve sevgi dolu bir ortam sunabilmelerini sağlayacak destekler artırılmalıdır.
- Araştırmada katılımcıların devlet kavramına yönelik kurdukları metaforlar doğrultusunda devlet koruması altındaki çocukların kurum değişikliklerinde çocukların gereksinimlerinin ön planda tutulmasına, ailesi olan çocukların aile ile kurum arasındaki olumlu ilişkinin kurulmasına, yönetsel değişikliklerin uygulamadaki kuralları etkilememesine dikkat edilmesi gerekmektedir.
- Araştırmadaki katılımcıların ailelerinin yüksek oranda geçimsizlik ve maddi olanaksızlıklar sebebi ile çocuklarını

devlet bakımına bıraktıkları belirlenmiştir. Ailenin sürdürülmesi ve çocukların aileden uzaklaştırılmadan devlet korumasında bulunmasının sağlanacağı politikalar ve modeller geliştirilmesi önerilmektedir. Farklı dünya modelleri incelenmeli ve evde bakım, psikolojik destek, aile danışmanlığı sağlanabilecek modellerin uygulanması sağlanmalıdır.

- Devlet korumasındaki çocukların ev ve aile kavramını benimsemeleri, devlet hizmetinden sürdürülebilir bir biçimde faydalı bir biçimde yararlanabilmeleri için sıklıkla ev ve yurt değiştirmemeleri sağlanmalıdır. Personele, mekâna, kurallara, çevreye ve akranlarına uyum sağlamış olan bireylerin devlete bağlılıklarını da geliştirebildikleri yerde uzun yıllar yaşayabilmeleri önerilmektedir. Sıklıkla il ve çevre değişikliğinin önüne geçilmesi önerilmektedir.

- Araştırmaya katılan bireylerin aile ve devlet kavramlarına yönelik geliştirdikleri metaforların altlarında yatan sebepleri araştırmak amacıyla boylamsal çalışmalar yapılmalıdır.

- Çocuk evleri ve yetiştirme yurtlarında kalan çocukların, bakım personelinin ve kurumların sorunlarının tespit edilerek bu sorunların çözümüne yönelik araştırmalar ya da destekleyici çalışmalar yapılabilmesi için yerel bağlamda sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve ilgili kurum ve kuruluşlarla protokoller yapılmalıdır.

- Araştırmaya katılan çocukların devlet hakkındaki metaforlarında görülen olumsuzluklar göz önüne alındığında çocukların ailelerinden ayrılmadan çözüm yolları üretilmesinin sağlanması önemlidir. Bu nedenle devlet tarafından koruma altına alınan çocukların koruma kararlarının alınması ve aileden ayrılmaları durumunda bu kararın alan uzmanı bir heyet tarafından alınması hususunda çalışmalar yapılmalıdır. En az 5 kişilik bir heyetin (çocuk gelişimci, okul öncesi eğitimcisi, sosyolog, psikolog ve sosyal çalışmacı) görüşleri alınarak işlemlerin gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.

Kaynaklar

- Alacahan, O. (2010). Aile birliğini oluşturan faktörler ve işlevleri. *C. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 11(1), 289-298.
- Aşık, E. (2006). *Yetiştirme yurdunda kalan geçlerin ergenlik sorunları ile baş etmeleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Bayoğlu, A. S. ve Purutçuoğlu, E. (2010). Yetiştirme Yurdunda Kalan Ergenlerin Gelecek Beklentileri ve Sosyal Destek Algıları. *Kriz Dergisi*, 18(2), 27-39.
- Bowlby, J. (1965). *Child care and the growth of love*. Penguinbooks. UK: Middlesex.
- Cebe, F. (2005). *Sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme kurumu yetiştirme yurtlarında barınan çocukların "benlik saygısı", "depresyon", "kaygı" skorlarının ailesi yanında kalan çocuklarla karşılaştırılması*. İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.
- Çeçen, R. A. (2008). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu yordamada bireysel bütünlük duygusu, aile bütünlük duygusu ve benlik saygısı. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*. 4(1), 19-30.
- Erikçi, M. (2005). *Anne baba yoksunluğunun 9-15 yaş grubu çocukların benlik kavramı üzerindeki etkilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Frank, D. A. ve Klass, P. E. (1996). Infants and Young Children In Orphanages: OneView From Pediatrics and Child Psychiatry. *Pediatrics*. 97(4), 569-579.
- Gürvardar, D. (2001). *Yetiştirme Yurdunda Yetişen Çocuklar İle Ana-Baba Yanında Yetişen Çocukların Umutsuzluk Düzeylerinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: D.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karakuş, Ö., Kırlioğlu, M., Başer, D. ve Batı, B. (2013). Yetiştirme yurdunda kalmakta olan ergenlerin anne-baba

- algıları: nitel bir çalışma. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 24(2), 123-143.
- Kesen, F. N. ve Daşbaşı, S. (2015). Çocuk yuvası ve yetiştirme yurdu deneyimi olan yetişkinlerde şiddet eğilimi üzerine bir araştırma. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 26(2), 73-85.
- Koşay, A. (2013). *Çocuk yuvasında ve çocuk evinde kalan korunmaya muhtaç çocuklar ile ailesi yanında yaşayan çocukların sosyal becerilerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Öcal, A. ve Kemer kaya, G. (2011). Yetiştirme yurdunda kalmış yetişkinlerin devlet ve vatandaşlık algıları üzerine nitel bir araştırma. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(1), 63-82.
- Özdemir, N., Sefer, N. ve Türkdoğan, D. (2008). Bir Sosyal Sorumluluk Projesi Örneği: Korunmaya Muhtaç Çocuklar. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(2), 283-305.
- Rajan, D. G., Shirey, K., Ostermann, J., Whetten, R., O'Donnell, K. ve Whetten, K. (2013). Child and caregiver concordance of potentially traumatic events experienced by orphaned and abandoned children. *Vulnerable Children and Youth Studies*, 9(3), 220-233.
- Saygı Doğru, E. (2008). *Türkiye'de sosyal politika uygulamaları ve kimsesiz çocuklar: Yetiştirme yurtlarında kalan çocuklar üzerine sosyolojik bir inceleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- SHÇEKK, 2828 Sayılı "Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu" <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/132.html>
Erişim Tarihi: 28.11.2015.
- Sherr, L., Mualler, J. ve Fox, Z. (2009). Abandoned babies in UK- a reviewutilizing media reports. *Child: care, health and development*, 35(3), 419-430.
- Suğur, N. ve Doğru, E. S. (2010). Koruma altındaki çocukların aile ve devlet algısı üzerine bir araştırma. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 65(1), 115-133.

- Suğur, N. ve Saygı Doğru, E. (2010). Koruma altındaki çocukların aile ve devlet algısı üzerine bir araştırma. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi, 65(1), 115-133.*
- Şenocak, H. (2005). *Korunmaya Muhtaç Çocuklar: İstanbul Yetiştirme Yurtları Üzerine Bir Alan Araştırması.* Yayınlanmamış Doktora Tezi, İÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şenocak, H. (2006). "Korunmaya Muhtaç Çocuklara Sağlanan Bakım Yöntemleri" *Sosyal Siyaset Konferansları 51. Kitap,* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayını, 177-228.
- Tümekaya, S. (2005) Ailesi Yanında ve Yetiştirme Yurdunda Kalan Ergenlerin Umutsuzluk Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. 3, 445-459.*
- Walakira, E. J., Ochen, E. A., Bukuluki, P. & Alllan, S. (2014). Residential care for abandoned children and their integration into a family-based setting in Uganda: Lessons for policy and programming, *Infant Mental Health Journal, 35(2), 144-150.*

The Determination of 'Family' and 'Government' Metaphors of Individuals Who Spend Their Early Childhood Period under Protection[†]

Gülüzar Şule Tepetaş Cengiz^{1,*} and Fatma Elif Kılınc²

¹ Bolu Provincial Directorate of Family and Social Policies, Turkey

² Abant İzzet Baysal University, Turkey

Received: 01.12.2015 - Revised: 04.05.2016 - Accepted: 10.05.2016

Citation: Tepetaş Cengiz, G.Ş. & Kılınc, F.E. (2016). The determination of 'family' and 'government' metaphors of individuals who spend their early childhood period under protection. *Amasya Education Journal, 5(1)*, 156-183. doi:10.17539/aej.65466

Summary

Problem Statement: Early childhood period is the period in which the individuals are open to the effects of the environmental factors remarkably. In this period, family integrity and support cause children to perceive many concepts differently. The children who do not have families as a result of many different reasons, who are forced to leave their families or stay away and who are in need of care because of these reasons are protected by the government. The perceptions and opinions of the children under protection might vary as they stay away from their families and because of the negative experiences they have.

Purpose of the Study: In the study, it was aimed at determining the metaphors of the children who spend their childhood or youth at Social Services and Child Protection Institution (SHÇEK) and

* Corresponding Author: Phone: +90 374 2158176, E-mail: suletpetas@yahoo.com

[†] This article presented as an oral presentation in 4th International Pre School Education Conference in Turkey/Ankara, 2-5 September 2015.

ISSN: 2146-7811, ©2016 doi:10.17539/aej.65466

Children Houses upon 'Family' and 'Government' concepts and at interpreting their relations with several variables.

Method(s): The study group was determined as 61 children who stayed at SHÇEK and Children Houses in various cities in Turkey. The data of the study was collected by means of online forms including the demographic information of the participants and metaphor questions like 'Family is like... because...' and 'Government is like ... because ...'. Moreover, printed forms were also given to be filled out under proper conditions. In the study, phenomenology research design, which is one of the qualitative research methods, was used. Snowball sampling method and random sampling methods were utilized for data collection procedure. In the data analysis related to the socio demographic characteristics of sampling group, proper qualitative research methods were used.

Findings and Discussions: Content analysis was carried out during the analysis of family and government related metaphors used by the individuals who spent their childhood period under protections. The responses related to the metaphors were grouped and gathered under sub headings. Percentage frequency values were used in the analysis of socio demographic information obtained by means of forms. It was determined that they had difficulties in finding metaphors related to family. It was also found that they used 33 metaphors related to family and these metaphors were grouped in six different dimensions as integrity, fragility, trust-protection, essentialness, uniqueness and feelings. They also used 32 metaphors for the government and these metaphors were grouped in five different dimensions as integrity, family, love and negativeness.

Conclusions and Recommendations: When the family and government related metaphors used by the individuals who spent their childhood under protection were examined, it was found that children had difficulty in finding different concepts and analogy in family related metaphors. As for the government concept, government was usually likened to mother, father and family concepts, and the disturbance, perturbation and breakdown of the relationship were frequently mentioned in both concepts. In further studies, it was suggested that different metaphors should be used, the transitions from dormitory environments to family environments should be enabled through 'Protective Family' model so that they

could experience home and family environments in a more realistic manner.

Keywords: Family, Government, Metaphor, Social Services and Child Protection Institution, Children Houses